

„A megye és a régió egymás mellett is élhet”

Elfelejtett reformok

Új miniszter felügyeli május 19-étől az önkormányzatokat. A területfejlesztéstől „megszabadított” tárca élére a kormányfő Gyenesi Istvánt a Szomogyért Szövetség képviselőjét delegálta. Az önkormányzati bizottság a jelölt meghallgatásán azonban tizenegy igen szavazat, tizenegy nem és négy tartózkodás mellett nem támogatta kinevezését.

Mit kíván csinálni két évig? Ez volt a fő kérdés a bizottsági meghallgatáson, ahol Gyenesi István önkormányzati miniszterjelölt, somogy megyei képviselő arról beszélt képviselőtársainak, hogy a konvergenciaprogram és a kisebbségi kormányzás által kijelölt kényszerpályán nincs lehetőség önkormányzati reformra.

Szűk mozgástér

„Nem tudok ígérni több pénzt, a konvergenciaprogram kényszerpályákat jelöl ki, amelynek mentén nagyon szűk az a mozgástér, amit akár egy tárca, akár pedig maga a kormány be tud vállalni. Ezzel együtt az önkormányzatok vonatkozásában biztos, hogy több módosításra és más típusú odafigyelésre is szükség lehet” – jelentette ki mindjárt a meghallgatás kezdetén a jelölt. Annak, hogy a területfejlesztés a Bajnai Gordon által vezetett gazdasági csúcsmínisztériumhoz került, mint mondta, örül. A minisztérium leszűkült tevékeny-

ségi köre ugyanis lehetőséget ad számukra, hogy minden energiájukat az önkormányzatokra, a sportra és a turizmusra fordítsák.

Gyenesi István a tárca fontos feladatának nevezte, hogy – bizonyos önkormányzati és államigazgatási funkciók érvényesülése érdekében – központi ágazati koordinációt is működtessenek. „A bizalmi tőkét szeretném erősíteni a kormánypárti és ellenzéki polgármesterekkel, megyei közgyűlési elnökökkel való kapcsolattartásban egyaránt.

■ Akarjuk, nem akarjuk, egy hajóban ülünk, csak akkor tudjuk megtalálni a megoldásokat, és akkor tudunk eszközöket is mellérendelni, ha a másikkal tudunk embéri párbeszédet folytatni” – üzent minden oldalnak a tárcavezető, aki kiemelte a Kormány–Önkormányzatok Egyeztető Fórumának jelentőségét. Hasonlóan fontosnak tartotta a kapcsolatot a hét érdekképviselőti szövetséggel is.

A kétharmados kényszerek

Bizonyos kétharmados törvények megalkotásának kényszere is rajtunk van, bár ennek a lehetősége meglehetősen korlátozott – vélte Gyenesi. „Ézért önkormányzati reformokra nem készülök, de az arra való alkalmasságunk erősítését a ciklus végéig mindenképpen segíteni szeretném” – adta meg működésének kereteit. Majd az önkormányzatok ellentmondásos helyzetéről beszélt, kitérve a pénzügyi hiánytól szenvedő szféra örök dilemmájára: működtetés vagy fejlesztés?

„Van egy fejlesztési fel lendülés és van a működés terén egy ellehetetlenülés, egy nagyon nehéz helyzet, működési recesszió, pedig az önkormányzati törvény erről úgy rendelkezik, hogy első és mindaddig az első a működtetés, amíg annak a forrásai megvannak, és csak a fennmaradó forrásból lehet a fejlesztésre fordítani. Most ez jelenleg úgy tűnik, hogy nagyon erősen megfordult,

és a fejlesztés sokkal nagyobb figyelmet kap, mint a működtetés. Működtetésnél van egy nagyon visszafogott, takaréklángra állított helyzet” – vázolta a problémát.

Itt említette meg a területi egyenlőtlenségek gondját is, megjegyezve, hogy jó kezdeményezésnek tartja a leghátrányosabb negyvenhét kistérségi programot. Véleménye szerint azonban kezelni kell azt is, hogy hátrányos térségekben is vannak jól prosperáló s a fejlett térségekben is vannak nagyon nehéz helyzetben lévő települési önkormányzatok. A kistérségi társulásokkal kapcsolatban pedig megjegyezte: létrejöttükkel megteremtődött a kerete az ésszerűbb működtetésnek és a jobb szolgáltatásnak, igaz, költségvetési hasznuk nem érződik azonnal. Úgy vélte, ■ a zászlóshajó- és a pólusprogramok sikere vagy sikertelensége lesz az önkormányzati vidékfejlesztés vizsgája, ezért erre különös figyelmet szeretnének fordítani.

Kritikus pénzügyi helyzet

Az önkormányzati miniszter szerint a fejlődés egyik korlátja az önerő hiánya. Ezért működésbe kell hozni a rászorultsági önerő-kiegészítő alapot, a kedvező hitelkonstrukciókat és a differenciált önrész-megállapítás lehetőségét. Az esélyegyenlőség megteremtésének igénye megítélésem szerint illúzió – jelentette ki –, ami értelmezhető, az a különbségek csökkentése. A jelenlegi önkormányzati gazdasági-pénzügyi problé-

mák megoldásának egyik útja a kistérségi társulások erősítése, jogosítványaik növelése, akár saját bevételi forráshoz szükséges lehetőség megadása is – fejtette ki.

Majd az önkormányzatok kritikus pénzügyi helyzetét ecsetelte. Részesedésük a GDP-ből 17–19 százalékról 10–12 százalékra esett vissza. Az eladósodás a legújabb információk szerint 700 milliárd forintra tehető. Ez bizonyos megközelítésben a GDP 2 százaléka. Gyenesei István úgy látja, hogy a számok hiába mutatják azt, hogy önkormányzataink ezzel az európai középmezőnyben vannak.

■ „Nekünk az fáj, ami van” – mondta. Egyebek között az, hogy az intézmények működési költsége és a normatívákból származó támogatás közötti olló folyamatosan nyílik.

Ennek a megállítása, esetleg szűkítése lehet olyan középtávú program – jelentette ki –, amiben részt kívánok venni. Az önkormányzatok pénzügyi helyzetének másik fontos elemeként említette, hogy jelentősen csökkent a mobilizálható vagyon, így csökkent a hitelfedezet, s folyamatosan szűkül a hitelplafon. Az eladósodást csak gyorsították a kötvénykibocsátások, amelyek szerinte újabb jogszabályokkal nehezen korlátozhatók. A legnagyobb gond, ha a kötvénykibocsátásból származó források meghatározó részét nem fejlesztésre, hanem működtetésre fordítják – jegyezte meg.

Régi kívánalmat említett, amikor megjegyezte, hogy érvényesíteni kellene azt az alapelvet, amely szerint új feladatokhoz forrásokat kell mellérendelni. Felhívta a figyelmet arra, hogy ehhez elég lenne következetesen betartani az önkormányzati törvényt.

Megye és régió?

Volt Somogy megyei közgyűlés elnökeként hosszabban érkezett a megye és a régió kapcsolatáról. Gyenesei István szerint a megyék voltak a legnagyobb elszenvedői az elmúlt időszak támogatási recessziójának vagy átcsoportosításainak. „A megye–régió kérdésben a vagy-vagy helyett én az „is-is” pártján vagyok – mondta, hozzátéve, hogy a megye és a régió egymás mellett is élhet, csak a hatásköröket, a forrásokat kell pontosan meghatározni.”

Álláspontja szerint a régió lehetőségeit nem a méretei adják meg, hanem az eszköztára és a funkciója.

A megvalósítható tervek

Meghallgatása végén Gyenesei István az általa megvalósíthatónak ítélt tervekről beszélt. Átgondolásra javasolta a helyi adókat, amelyekből jelenleg 860 milliárd forintnyi bevétel döntően az iparüzési adó. Úgy vélte, hosszú távon növelni kell ezt a bevételi arányt, figyelemmel a lakosok és vállalkozók teherbíró képességére. Szintén górcső alá venné a kötelező feladatokat, akár csökkentésük érdekében. A közigazgatáson belül az önkormányzati feladatok egy részét pedig államigazgatási szintre helyezné.

A lakásfelújításról – a panelről, a hagyományos építőanyagú tömbházakról és kéményekről – szólva azt mondta, évente mintegy 50 ezer lakás felújítására van esély, 2008-ban erre 11,5 milliárd forint jut, míg a következő évben 10 milliárd forintra lehet számítani. Kihívásnak nevezte az új lakbértámogatás és bérlakás-támogatás beindítását.

■ Megemlítette, hogy az Alkotmánybíróság 2008. június 30-ai hatállyal megsemmisítette a regionális

közigazgatási hivatalokat létrehozó jogszabályt.

A módosítást végre kell hajtani úgy, hogy a közigazgatási hivatalok jogállásának módosítása mellett a regionalizációból fakadó előnyök megmaradjanak – jelentette ki, hozzátéve, hogy ez ügyben, mivel kétharmados törvényről van szó, ötpárti tárgyalások folynak.

Kínos kérdések, kínos válaszok

Lamperth Mónika is azt mondta, hogy több pénzt az önkormányzatoknak, több pénzt az embereknek, de az Állami Számvevőszék véleménye szerint a normatív támogatások nem érik el reálértékben a 2006-os szintet. Ön meg fogja-e szavazni a költségvetést? – szegezte az első kínos kérdést a jelölthöz a fideszes *Bebes István*. Majd problémaként vetette fel, hogy a leghátrányosabb kistérségek számának csökkentésével, az új szempont alapján rászoruló kistérségek kerültek ki a rendszerből. Frakció-társa, *Ódor Ferenc* arról faggatta a jelöltet, hogy jó irány-

■ **Módosul a közalkalmazotti törvény.** Legnagyobb terjedelemben az önálló munkakörben foglalkoztatott vezetők és magasabb vezetők illetményrendszerével foglalkozik a közalkalmazotti törvény módosítása. A javaslat kimondja, hogy közalkalmazotti jogviszony csak büntetlen előéletű, a 18. életévét betöltött és magyar állampolgárságú személlyel létesíthető. Ez utóbbi feltétel alól jogszabály kivételt adhat.

A helyi önkormányzatok által fenntartott, szolgáltató feladatokat ellátó egyes költségvetési szerveknél nem bízható meg magasabb vezető, illetőleg vezető beosztás ellátásával az, aki – illetőleg, akinek közeli hozzátartozója – a szerv fő tevékenységével azonos vállalkozói tevékenységet végez. Az sem lehet vezető, aki az ilyen tevékenységet végző és az intézménnyel gazdasági kapcsolatban álló gazdasági társasággal, illetőleg

munkáltatóval tagsági viszonyban, munkaviszonyban, illetőleg munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

A közalkalmazotti alapszabadság – a besorolástól függően – 20, illetve 21 munkanap. A módosítás előírása szerint a magasabb vezető munkakörre kinevezett közalkalmazottat naptári évenként 35, a vezetői munkakörre kinevezett közalkalmazottat pedig 30 munkanap alapszabadság illeti meg. A javaslat részletezi a vezetők és magasabb vezetők prémium feladatainak meghatározását is. Ennek összege az éves illetményük 40 százalékára rúghat.

Új szabály az előbbi kategóriákba tartozók anyagi felelősségének meghatározása. Ők a gondatlanul okozott károkért teljes mértékben felelnek. A szándékosan okozott károkért történő felelősségnél pedig a Munka Törvénykönyve az irányadó. A szabályok többsége várhatóan június 30-án lép hatályba.

nak látja-e, hogy a kistérségek az önkormányzatoktól kapják a pénzt, így nem kerül több forrás a rendszerbe. Erre már érkezett válasz.

„Ha helyzetbe hoznánk hatáskörileg és egy sor más jogi háttérrel a kistérségeket, akkor éppen a kistérségek tudnák megoldani azokat a problémákat, amelyek a kistelepülések számára ma megoldhatatlan kihívást jelentenek. Arra nincs idő, hogy egy új konstrukciót helyette létrehozzunk” – szögezte le Gyenesei.

A szabad demokrata *Gulyás József* – aki később nemmel voksolt a jelölt alkalmasságára – azt tudakolta, vajon Gyenesei István megszavazta-e a második Gyurcsány-kormány programját. A képviselő kifejtette, hogy szerinte a program érvényben van és sokat mond az önkormányzati reformról. Többek között választott önkormányzati régiókról beszél, alapvetően újraértékeli a megyék szerepét, és tulajdonképpen kimondja, hogy feladataikat részben a településekhez, a kistérségekhez, másrészt a régiókhöz kell telepíteni. A megye vagy régió „is-is”-felfogása ezért szerinte hamis.

„Megszavaztam természetesen” – válaszolta a kormányprogramra vonatkozó kérdés-

re Gyenesei István. Majd kifejtette, hogy át kell értékelni az akkori helyzetet, mert akkor négy év volt hozzá, most pedig egy új politikai helyzetben alig van két esztendő a végrehajtásra.

Mit akar csinálni két évig?

A régió ügyében más kérdés is érkezett. *Nógrádi László* (KDNP) azt szeretne volna tudni, van-e esély az álláspontja szerint rosszul meghatározott rendszer felosztásának módosítására. Példaként hozta fel, hogy jelenleg a Nyugat-magyarországi Régiót Győr-Sopron-Moson megye, Vas megye és Zala megye alkotja, holott a közlekedés köztük nem a legideálisabb. „Nagykanizsáról Győrbe nehezebb eljutni, mint Budapestre. Egy ideális régió lehetne Somogy, Zala, Veszprém, amelynek van földrajzi értelme, egy Balaton-környék, van történelmi értelme, valaha három–négy veszprémi járás Zala megyéhez tartozott” – mondta a képviselő.

A fideszes *Vigh László* a kistelepülések elnéptelenedéséről érdeklődött. Arról, hogy a miniszter helyesli-e a vasúti mellékvonalak megszüntetését, a posták, kiskisiskolák bezárását. Konkrét választ azonban nem kapott. Frakciótársa, *Bóka István* arról faggatta

volna Gyenesei Istvánt, hogy mit szándékozik tenni azon értékes, sportcélú ingatlanokkal – akár a Balaton körül –, amelyek részben hasznosítatlanok, illetőleg hihetetlenül rossz állapotban vannak. Ezek az ingatlanok körülbelül 90 százalékban bevételt próbálnak termelni azon a területen, amelynek alapvetően sportcélú kellene szolgálnia – tette szóvá a képviselő.

„Végül is mit akar csinálni az elkövetkező két évben. Önmagában ügyintéző szerepre készül?” – fordult a jelölthöz *Hock Zoltán* (MDF). A képviselő ecsetelte az önkormányzatok dinamikusan emelkedő eladósodását. Bár szerinte az államháztartás egészét még nem veszélyezteti az önkormányzatok 7–800 milliárd forintos hitelállománya, ha azt is vizsgáljuk, hogy az elmúlt három évben milyen elképesztően emelkedett az arányuk, belátható, hogy ez a rendszer 2010-re akár az 1000 milliárd forintot is elérheti, ami adott esetben már kezelhetlenné válik” – hívta fel a figyelmet a képviselő.

■ Gyenesei István az idő szűkére hivatkozva kért türelmet a képviselőktől és

megígérte, hogy miniszteri kinevezése után lesz alkalmuk akár fehér asztal és jó balatoni bor mellett összeülniük a megoldások keresése érdekében.

A bizottsági ülésen elhangzott válaszában három alkotmányos mulasztásról beszélt, amelyet véleménye szerint meg kellene szüntetni. Mivel kétharmados törvényeket érintenek, ez meglehetősen nehéz. Az egyik az országgyűlési választókerületek aránytalanságának a megszüntetése, amiről meg kellene egyezni, a másik a népszavazás-kezdemenyvezési eljárás törvényi garanciáinak megteremtése, a harmadik pedig: „az országgyűlési választások első fordulójában a magyarországi szavazás napján külföldön tartózkodó minden választópolgár szavazhasson”. De ide sorolta a közigazgatási hivatalok, regionális hivatalok új státusának a megteremtését is, amelynek határideje június 30-a. Erre a határidőre a regionális hivatalok helyett a megyei hivatalokat kell alkalmassá tenni a feladatok elvégzésére.

A megyék, az önkormányzatok ellehetetlenülésével kapcsolatban azt mondta,

meggyőződése, hogy első lépésként az adósságállomány szerkezetét kell vizsgálni. „Az egyik oldalról a hatalmas adósságállomány kezelhetetlen, adott esetben a hitel, a másik oldalról ott van a kötvénykibocsátásból származó lehetőség, és van egy olyan érzete az önkormányzatnak, hogy tele az asztal és úgy kéne fogyókúrázni. Hát, piszok nehéz egyébként úgy fogyókúrázni, hogy közben az asztal meg állandóan meg van terítve” – fejtette ki Gyenesei István. És ismét leszögezte, hogy felelősen végig kell gondolni, hogy lehet-e jogszabállyal kordában tartani a folyamatot, vagy pedig a józan vezetői előrelátásban kell bízni, azt kell ösztönözni.

„Ha túl vagyunk ezen a kezdeti nehéz időszakon, teremtsünk arra alkalmat, hogy leülünk és összeírjuk azt, hogy mi az, amit közösen akarunk és tudunk is felvállalni” – ajánlotta fel a képviselőknek és a jelenlévő szakmai és érdekképviseleti szervezetek vezetőinek a jelölt, aki május 19-én végül letette miniszteri esküjét.

Széles körű tiltakozás a területrendezési
terv módosítása miatt

Lopakodó törvényalkotás

Jelentős területet, mintegy 600 ezer hektárt nyilvánítana kiemelt honvédelmi területté a parlament az Országos Területrendezési Terv módosításával. A honvédelmi tárca szabad kezet kapna saját beruházásainak megvalósításához. A zöld- és civil szervezetek tiltakoznak az átsorolások miatt. A körzet kormánypárti és ellenzéki képviselői, köztük Szili Katalin házelnök csak módosításokkal fogadnák el a törvényt.

Az Országos Területrendezési Terv módosítása szerint több nagyvárost és turisztikai központot – Budapestet, Debrecent, Pécsét, Győrt, Veszprémet, Kecskemétet, Hódmezővásárhelyet, Tatabányát, Székesfehérvárt vagy Balatonfüredet – kiemelt honvédelmi területté nyilvánítanának. A javaslatot még a *Bajnai Gordon* vezette területfejlesztési tárca terjesztette az Országgyűlés elé. A civil szervezetek szerint az indítvány nem szabályozza részletesen, hogy az adott területen milyen jogok illetnének meg a Honvédelmi Minisztériumot, és milyen jogokat veszítenének el az önkormányzatok, a természetvédelmi és kulturális örök-

ségvédelmi szakhatóságok. A kiemelt fontosságú honvédelmi övezetekben a honvédelmi tárca szabad kezet kapna a kisajátítás, a tervpályázat, a környezetvédelmi és építési ügyi engedélyezés felgyorsításával.

Egységfront a módosításért

A tiltakozó zöldek és a hozzájuk csatlakozott közéleti személyiségek aggályosnak tartják, hogy a tervezet benyújtását nem előzte meg a szokásos tárcaközi egyeztetés, és hiányoznak az előzetes szakértői vélemények is.

A minisztériumi előterjesztéssel szemben párhovatarozástól függetlenül egységfrontba tömörültek a körzet parlamenti képviselői is, köztük *Szili Katalin* szocialista házelnökkel. De az új környezetvédelmi miniszter sem támogatja jelen formájában a törvénymódosítást. A szocialista *Szabó Imre* szerint nincs szükség újabb honvédelmi területek kijelölésére.

A civilek azt sem zárják ki, hogy a nyilvánosság elől eltitkolt nemzetbiztonsági vagy honvédelmi érdek áll a lopakodó törvényalkotás mögött.

Veszélyben a Natura 2000

A közéleti személyiségek nyílt levélben figyelmeztették a parlamenti képviselőket, hogy elveszíthetjük a szabad rendelkezés jogát az ország jelentős területei felett. A Natura 2000-es területekkel való több mint 150 ezer hektárnyi átfedés miatt pedig az uniós kötelezettségeink teljesítése is veszélybe kerülhet.

A levélírók arra kéri a döntéshozókat, hogy támogassák a vitatott pontokat kiiktató módosító indítványokat, amelyekről a május 26-ával kezdődő héten lesz plenáris szavazás. *Ángyán József* és *Font Sándor*, valamint *Szili Katalin* házelnök indítványának elfogadásával időt és lehetőséget teremtenének a törvény ezen pontjainak megfelelő előkészítésére – érvelnek a tiltakozók.

Kérés Súlyomhoz, Bajnaihoz

Nyílt levélben fordultak *Súlyom László* köztársasági elnökhöz is, hogy kísérelje figyelemmel a törvénytervezet sorsát, és tegyen meg mindent azért, hogy egy ilyen nagy horderejű ügyben történő döntéshozatal ne térhessen le a demokrácia alapelvei által kijelölt útról. *Bajnai Gordon* nemzeti fejlesztési és gazdasági minisztert pedig arra kéri, hogy tekintse át az e témában *Szili Katalin*, *Ángyán József* és *Font Sándor* által benyújtott módosító indítványokat, és támogassa ezen kritikus pontok kikerülését.

NE

A többség támogatta Bajnai kinevezését. Az Országgyűlés Önkormányzati és Területfejlesztési Bizottsága 16 igen és 12 nem szavazattal támogatta *Bajnai Gordon* területfejlesztési és gazdasági miniszteré történő kinevezését. A miniszter a meghallgatáson hangsúlyozta: a területfejlesztésben a kormány célja, hogy a fejlesztéspolitika eszközeivel gazdasági növekedést érjen el az ország elmaradott térségeiben is. Emellett a foglalkoztatás bővítése is a kiemelt célok között szerepel.

Bajnai Gordon utalt arra, hogy uniós forrásból jelenleg két területfejlesztési program – a 33 leghátrányosabb helyzetben lévő kistérség felzárkóztatása 144 milliárdos értékben és a gazdaságfejlesztési centrumok kialakításáról szóló pólusváros program – valósul meg. A kijelölt miniszter hangsúlyozta, hogy folyamatos párbeszéd, egyeztetés szükséges a hosszú távú fejlesztésekről, a gazdaságpolitikáról az öt parlamenti párt szakértői között is. *Vigh László* (Fidesz) úgy vélte: a munkahelyteremtésre, foglalkoztatás bővítésre konkrét elképzeléseket kellene mondania a kijelölt miniszternek.